

QUÆSTIO IV. — AN DEBVERIT, VEL POTUERIT ASA OCCIDERÉ MATERM, ALIOSQUE SUI TEMPORIS IDOLOLATRAS.

Resp. et dico I. Nec debuit, nec potuit Asa occidere matrem, etiamsi supponatur fuisse idololatria. Dico etiamsi supponatur, etc., quia non est omnino certum, quod Maacha positivo Priapi cultui, et infamissimæ, in ejus honorem exercitæ, libidini vacaverit; sed forte, non nisi pudendis istis conventionalis tanquam princeps præterat, ut rixas et homicidia, ex probroso libidine sequi nata, auctoritate sua compesceret.

Probatur resolutio I. Quia licet non occiderit matrem, dicitur tamen, quod cor ejus fuerit perfectum cum Domino cunctis diebus ejus. Atqui si vel semel peccasset circa idololatras, non fuisset cor ejus perfectum cunctis diebus; ergo matrem suam non debuit occidere, sed tantum eam impedire, ne illis faveret, etc.

Prob. II. Quia contra naturam est, quod quis auctori vitæ suæ vitam eripiat: unde pro nullo crimen licet filio occidere patrem.

Dico 2. Nequidem alios idololatras occidere debuit Asa.

Prob. I. Quia alias debuisset omnem moraliter populum interficere, cum pene omnes sub Roboam et Abia essent in illud crimen prolapsi. Insuper et omnes civitates Juda cum habitatoribus, cunctisque in eis contentis debuisset executare et everttere in tumulos sempiternos, ut dicitur Deuter. XIII, y. 16; quod moraliter erat ei impossibile.

Prob. II. Quamvis auxilium aliunde accipere, totamque terram disperdere potuisset, nequid hoc ei, inconsulto Deo, licuisset; tum quia nullam ex duodecim tribubus Deus totaliter deleri voluit, tum quia terram illam dederat filii Israel in sempiternum; adeoque non videtur voluisse unquam totam terram anathemati subjectam et inhabitabilem. Deinde nihil videtur fecisse Asa, nisi de consilio Azariæ prophetæ.

Cæterum parcendi causa sufficiens erat omnimoda delinquentium multitudine; quod et in nova legi locum obtinet: nam dist. 50, can. 25 *Ut constitueretur, dicitur: Verum in hujusmodi causis, ubi per graves dissensionum scissuras non hujus aut illius hominis est periculum, sed popularum strages jacent, detrahendum est aliquid severitatem, ut majoribus malis sanandis charitas sincera subjaceat.*

Obj. I. Deuter. XIII, 6 et seq., dicitur: *Si tibi voluerit persuadere frater tuus... sive uxor... clam dicens: Eamus et serviamus diis alienis... statim interficies.* Ergo nec propriæ matri idololatæ potuit parcere Asa.

R. neg. conseq.: quia dicitur ibidem, y. 10: *Quia voluit te abstrahere a Domino Deo tuo.* Jam vero mater Asa non voluit ei persuadere cultum idololatricum; ergo, etc. Deinde textus ille non loquitur de patre vel matre: adeoque cum lex illa pœnalis fuerit, tanquam odiosa restringenda est ad terminos suos.

Obj. II. Deus generali lege jussit occidi omnes idololatras; ergo supposito crimen non est ratio ab hac lege eximendi parentes.

R. generalem illam legem esse restringendam ad judicem competentem: jam vero filius respectu parentum non potest in causa capitali esse judex competens.

Inst. Illa ratio potest reddere perplexum judicem filium, cuius pater in legem graviter delinquisset.

Prob. assumptum: Si eum occidat, aut occidendum alteri tradat, naturalem pietatem violabit; si non condemnnet, violabit legem generalem, quæ mandat occidi malefactores.

R. neg. assumptum: quia in casu, quo sine gravi incommode reum parentem non posset absolvire, cedere deberet judicaturæ, ne ex una parte pietatem contaminaret, aut ex altera cum tanto incommode legem violaret, et commune bonum perturbaret.

Obj. III. Saltem Asa erat competens judex respectu aliorum idololatrarum; ergo illos non occidendo peccavit.

Prob. conseq. Quia Deus jussicerat indiscriminatio omnes occidi: nec excusandus est propter multitudinem, quia juxta legem, Deuter. XIII, etiamsi integræ civitatis fuissent idololatæ, debebant Israëlitæ earum incolas occidere, dummodo possent; ergo si Asa supponatur potuisse occidere idololatras, etiam debuit. Imo si fuissent duæ vel tres tribus idololatæ, reliquæ contra eas se armare debebant, et illas delere. Exemplum hujus obligationis dederunt novem tribus cum media, quæ, Josue XXII, arma sumperunt contra alias duas et medianam, propter altare ædificatum prope Jordanem.

R. disting. assumpt. Deus jussicerat indiscriminatio omnes occidi, qui in idololatria permanere volebant; transeat: qui eamdem deserere non renuebant; nego assumptum. Porro nemo eorum, qui actuali idololatras erant maculati, Asa renuit obediens; sed omnes unanimiter fœdus coram Domino inierunt sempiternum, quod toto tempore Asa servaverunt. Deinde si unum occidisset, omnes moraliter occidere debuisset. Ex his facile responderetur ad locum Deut. XIII. Nulla enim paritas est inter unam alteramque civitatem idololatricam, et inter terram Juda et Benjamin. Locus autem Josue potius favebat: nam ideo novem tribus sumperunt arma, quia putabant, quod propter ædificatum altare in idololatria vellent permanere. Denique magna quoque inter utrumque causum est disparitas: facilius enim potuissent novem tribus contra alias causam Dei agere, quam Asa cum paucis respective residuis Dei cultoribus omnes pene suis subditos oppugnare, et plectere.

Inst. Ubi omnis populus prolapsus fuerat in idololatriam, excepta tribu Levi, cum numero hoc respectivo parvo Moyses aggressus est omnes prævaricatores, et occidit ex eis viginti tria millia, ut habetur Exod. XXXII: ergo licet paucos respective residuos Dei cultores haberet Asa, etiam idololatras aggredi debebat.

R. Praeterquam quod Moyses speciale desuper a Deo mandatum accepit, ut dicitur capite mox citato, y. 27, quale hic non accepit Asa, disparitatem esse quod Moyses tantum paucos occiderit respective ad totam multitudinem; Asa vero debuisset occidere omnem sere populum suum, adeoque et regnum suum evertere, et aperiare idololatris Israëlitis; sicque idololatria majus incrementum sumpsisset in regno Juda illos occidendo, quam ipsis parendo. Præterea Deus jussit per Moysen illos idololatras occidi non diu post promulgatam legem: *Non habebis deos alienos coram me, etc.* Voluit autem omnes primos prævaricatores legis suæ mox puniri ad terrorem posterorum, non sic vero punivit prævaricatores posteriores. Sic morte punivit Achian, quia tulerat de anathemate urbis Jericho; non tamen morte punivit Saïlem, quando pepercit Agag regi Amalec. Sic morte puniti sunt Ananias et Sapphira primi prævaricatores paupertatis; non sic tamen jam puniuntur alii, etc.

CAPUT XVI.

Pugnante Baasa, rege Israel, contra Asa, vocavit Asa Benadad, regem Syrie, in auxilium, et Hanani prophetam ipsum ob id increpatem in nervum conjectit; ac dolore pedum cruciatus, in medicorum arte spem ponens, anno regni sui 41 moritur.

QUÆSTIO PRIMA. — QUOTO ANNO REGNI ASÆ BELLUM IPSE MOVERIT BAASA.

Vers. 1: *Anno autem trigesimo sexto regni ejus (Asæ) ascendit Baasa, rex Israel, in Judam, etc.* Dici non potest quod Baasa invaserit urbem Rama, eam munire volendo, anno trigesimo sexto regnantis Asæ; sed omnino asserendum est, expeditionem hanc contingisse anno trigesimo sexto ab inchoato regno Juda, seu a facta divisione sub Roboam et Jeroboam.

Probatur resolutio pro prima parte: Quia Baasa tantum regnavit annis viginti quatuor, ut dicitur III Reg. XV, 33; et tamen incepit regnare anno tertio regni Asæ, ut ibidem præmittitur, adeoque tantum potuit regnare usque ad annum circiter vigesimum septimum regni Asæ; sicque non potuit velle ædificare urbem Rama anno trigesimo sexto ab inchoato regno Asæ.

Probatur resolutio pro secunda parte: Quia computando annos instituti regni Juda a facta divisione primo anno regni Roboam, inveniuntur triginta sex annos.

Prob. assumpt. Roboam regnavit annis 17, post ipsum vero Abia annis 3; bellum autem hoc non est factum ante bellum æthiopicum, sed tantum postea: quia Asa culpatur a propheta, quod jam non recurrerit ad Dominum, sicuti recurreret in bello æthiopico, etc. Porro bellum cum Æthiopibus factum est circa annum decimum quintum regni Asæ, et in fine anni decimi quinti, seu circa annum decimum sextum gratias acturus cum omni populo rex Asa, instituit solemnitatem de qua actum est cap. præced. Ponamus igitur anno circiter decimo sexto Asæ completo,

factum esse hoc bellum, invenietur trigesimus sextus annus inchoati regni Juda.

SOLVUNTUR ARGUMENTA. — Obj. I. Triginta sex anni hic computati vocantur, non regni Juda, sed regni ejus, id est, Asæ; ergo, etc.

R. regnum Juda fuisse regnum Asæ; ac proinde recte dici potuit regni ejus, quamvis supputatio fiat a facta divisione. Dicitur itaque regni Asæ, non quod in rigore tamdiu regnum Juda occupasset, sed quod illo tempore, quo bellum movit Baasa, illud occuparet.

Sic II Reg. XV, dicitur Absalom anno quadragesimo, vel post quadragesimum annum a Davide petivisse licentiam eundi in Hebron. Jam vero illi anni non erant ætatis Absalom, cum pater tunc tantummodo ageret annum ætatis circiter sexagesimum, et genuisset Absalom in Hebron circa annum ætatis suæ trigesimum: nec anni illi erant regni Davidis; tunc enim agebatur tantum regni Davidis annus circiter trigesimus: sed completus erat annus quadragesimus ab unctione Davidis super Israel in domo patris sui, cum tantum post decennium ab ista unctione sit factus rex in Hebron.

Advertisendum igitur, quod Scriptura æram variet juxta variationem regnum. Quia igitur reprobato Saüle, transiit de jure regnum ad David, numerans quadraginta annos, Scriptura incipit æram unctionis primæ Davidis, quæ æra continuata est usque ad mortem Salomonis, quando iterum mutanda erat, utpote ex uno regno factis duobus; quæ res utpote notabilis, ut melius retineretur, in computum transiit.

Obj. II. Immediate post liberatam urbem Rama venit Hanani propheta ad regem Asa objurgans eum, ob imploratum auxilium Syrorum; illa autem objurgatione iratus rex prophetam conjectit in vincula. Atqui ob illam culpan communiter sustineri solet, regem Asa divinitus punitum dolore pedum vehementissimo; ergo illud bellum non est factum anno decimo sexto regni Asæ, sed potius trigesimo sexto.

Prob. conseq. Tribus annis illo dolore afflatus, mortuus est: nam, ut dicitur hic, y. 12 et 13, *agrovavit etiam Asa anno trigesimo nono regni sui, dolore pedum vehementissimo... et mortuus est anno quadragesimo primo regni sui.*

R. neg. conseq. Quamvis enim dolor ille putetur pena peccati, nihil tamen inde sequitur; quia differtur saepè pena ad tempus, videturque hic dilata, si forte pénitentiam ageret. Hoc insinuat Scriptura, III Reg. XV, 23, de Asa dicens: *In tempore senectutis suæ doluit pedes.* Ibi enim loquitur Scriptura de isto dolore, eo modo, ac si referret factum quod diu postea contigit.

Obj. III. Non est verisimile quod Baasa ausus fuisse invadere regnum Juda circa annum decimum sextum regni Asa; quia anno præcedenti Asa ingentissimam victoriam reportaverat de decem centenis milibus Æthiopum. Plures certe Baasa congregare non potuit, imo pauciores habuit, ut patet ex y. 8, ubi sic

loquitur Propheta: *Nonne Æthiopes et Lybies multo plures erant? etc.*

R. neg. assump.: nam occasione illius victoriae vi- dentes subditi Baasa, quod Dominus esset cum Asa, turmatim in regnum ejus transibant: timens autem Baasa ne transirent omnes ad regnum Juda, putabat necessarium esse movere bellum, et impedire ne ex subditis aliqui ulterius desicerent; quod perfecisset muniendo urbem Rama, convocato in hunc finem exercitu maximo. Unde non ad Deum recurrens, sed sola naturalia considerans Asa, angustiatus recurrit ad Benadad, regem Syrie. Accedit quod Baasa cogitare potuerit non ex divino munere, sed ex imperitia Æthiopum hanc contigisse victoriam. Unde apprehendens suos esse fortiores, regnum Juda invadere attentavit.

Obj. IV. Hoc lib., cap. XV, 19, dicitur: *Bellum vero non fuit usque ad trigesimum quintum annum regni Asa. Ergo dici non potest quod bellum motum a Baasa, motum fuerit anno Asæ decimo sexto.*

R. neg. conseq. et dico, textum illum nequaquam posse intelligi de annis regnantis Asæ; quia tunc in diebus ejus terra non tantum decem annis quievisset, sed triginta quinque, aut ad minus triginta, antequam exorirentur ille contentiones inter finitos populos, de quibus actum est cap. præced., quæst. III.

Jam vero cum hoc sit contra literam Scripturæ supra, cap. XIV, 1, clare sequitur quod textus in objectione citatus necessario intelligi debeat de annis regni Juda post factam divisionem, a qua numeratis 17 annis Roboam, et 5 annis Abiae, ac 15 annis Asæ, antequam profligaret Æthiopes, exsurgit summa 35 annorum. Et sane, quod jam memorati 35 anni debeat computari a facta utriusque regni divisione, eruit ex cap. XV, 10, ubi clare insinuat quod bellum æthiopicum contigerit anno decimo quinto regiminis Asæ, et consequenter anno trigesimo quinto regni Juda post factam divisionem.

Deinde III Reg. XVI, 23, dicitur: *Anno trigesimo primo Asa regis Juda regnavit Amri super Israel, duodecim annis. Adeoque etiam anno trigesimo sexto regni ejus; et consequenter non potuit Baasa, qui fuit tertius ante Amri rex Israel, movere bellum Asæ anno trigesimo sexto regiminis ejus.*

Obj. V. Verisimiliter anno decimo sexto regni sui Asa cum omni populo solemnij juramento se cibstrinxerat Domino; ergo non est verisimile, quod immediate post de divino auxilio diffusus fuerit, et prophetam Domini in vincula congecerit.

R. neg. conseq.: quia satis commune est inconstantia humana, quod qui hodie sibi videtur montes translaturus, cras ne quidem plumam subleyet. Sic apostolus Petrus, qui futurus erat firmissima Ecclesia columna, hoc momento paratus erat mortem sustinere cum Christo, et post paucas horas ad levissimum tentationis ventum ipsum tam scandalose negavit.

QUESTIO II. — AN PECCAVERIT ASA IN AUXILIUM VOCANDO REGEM SYRIÆ.

Resp. affirmative: quia hac de causa duplē ei

Deus pœnam inflixit, quarum prima fuit, quod alioquin, ex supposito quod rex Syrie cum rege Israel fuisset confederatus, tradidisset Syros in manu Asa, ut colligitur ex dictis Hanani prophetae y. 7: *Quia habuisti fiduciam in rege Syrie, et non in Domino Deo tuo, idcirco evasit Syrie regis exercitus de manu tua.* Secunda poena fuit, quod Deus in præmium constantie vitam ipsi quietam victoriamque dedisset; sed propter dissidentiam de divino auxilio bella ipsi immissa sunt. Constat id ex verbis ejusdem prophetae, y. 9: *Stulte egisti, et propter hoc ex præsenti tempore adversum te bella consurgent.*

2. Quia dissidentia illa magnam continebat ingratitudinem erga Deum, cuius speciali beneficio et auxilio ingentissimam illam de mille millibus Æthiopum victoriam reportaverat. Unde rursus idem propheta y. 8 ad eum ait: *Nonne Æthiopes, et Lybies multo plures erant quadrigis et equitibus, et multitudine nimia: quos, cum Domino credidisses, tradidit in manu tua?* y. 9: *Oculi enim Domini contemplantur universam terram, et præbent fortitudinem his qui corde perfecto credunt in eum. Ergo, quamvis non diffusus fuerit tanquam haereticus, quasi Deus non posset ipsi sufficienter auxiliari, sed tantummodo, quasi haec vice non vellet, graviter eisdem deliquit.*

3. Noluit Deus, maxime in veteri lege, ut cultores sui, sine extrema necessitate, a quibuscumque idololatri in expeditionibus bellicis auxilium peterent, sed sperarent in solo Deo suo, cui indifferens erat salvare in paucis ac multis sine quoquam auxilio extraneorum, ut vel sic fortitudinem suam veramque divinitatem inobedienti illi et inconstanti populo palpabiliter manifestaret. Exemplum habemus infra, cap. XXV, ubi prohibetur Amarias sibi jungere contra Idumeos centum millia Israelitarum idololatrarum. Quam ob rem neglecta pecunia eis data et eorum indignatione, eos dimisit et hostes superavit. Ergo Asa peccasse censendus est, utpote divino diffusus auxilio, quod modico tempore ante contra Æthiopes fuerat satis expertus.

SOLVUNTUR ARGUMENTA. — Obj. I. Amarias fuit monitus a viro Dei, ne secum educeret Israëlitas, ut patet cap. XXV, 7 et seq. Atqui Asa non fuit monitus: ergo, licet peccasset Amarias, si contra cognitam Dei voluntatem eduxisset Israëlitas, potuit tamen Asa excusari.

R. neg. conseq. Senserat enim paulo ante contra Æthiopes, et post reportatam de eisdem victoriā audierat per os Azaria prophetae, cap. præced. y. 7: *Confortamini, et non dissolvantur manus vestrae, et erit merces operi vestro.* Adeoque non potuit nisi culpabiliter ignorantiam praetexere.

Inst. Temerarium est in similibus casibus negligere media humana, maxime respectu eorum, qui minoribus viribus instructi sunt. Atqui si Asa non vocasset regem Syrie in auxilium, prudenter timere poterat, ne Benadad sumpsisset partes Israëlitas, cum ipsi jam esset confederatus, ut patet hic ex y. 3, et lib. III Reg. cap. XV, 19, siveque viribus ipse Asa

fuisse multo inferior; ergo licite hic prævenit regem Israel.

R. disting. maj. Temerarium est, etc., quando non constat de contraria Dei voluntate; transeat; quando satis constat; nego maj. Porro satis nota esse potuit divina voluntas Asæ, ut liquet ex ante dictis. Deinde non apprehendit se esse temerarium, dum parvo suo respective exercitu, et nemine in auxilio vocato, duplo forte plures invasit Æthiopes, et ad internectionem eccecidit, sed contra tunc confiderent dixit: *Dominus, non est apud te ulla distantia, utrum in paucis auxiliis, an in pluribus... Domine, Deus noster tu es, non prævaleat contra te homo,* supra, cap. XIV, 41.

Obj. II. Si Asa peccasset in eundo fœdus cum rege Syrie, etiam ab initio regni sui vixisset in continuo peccato; quia fœdus istud jam erat initum cum rege Syrie tempore Abiae. Atqui continuare fœdus illicitum est continuo peccare; ergo, etc.

Prob. maj. ex verbis Asæ hic y. 3: *Fœdus inter me et te est, pater quoque meus et pater tuus habuere concordiam.* Ergo fœdus istud erat initum inter Abiam patrem Asæ, et Tabremon patrem Benadad.

R. neg. sequelam majoris, et primam probacionem; ad secundam autem nego consequentiam: fœdus enim inter Abiam et Tabremon non erat nisi armistitium, seu pactum non invadendi se mutuo; Asa vero fœdus iniit cum Benadad junctis viribus invadendi regem Israel.

Inst. Vel erat vetitum lege divina, Exod. XXXIV, 12 et 15, lata, quodcumque fœdus inire cum Gentilibus, vel lex illa jam in omni easu cessabat; ergo in eundo fœdus cum Tabremon et Benadad, vel uterque peccavit, vel neuter.

R. quod rigor istius legis nunquam afficerit nisi septem famosos Chananæorum populos: porro rex Syrie non erat ex istis. Ceterum, pactum non nocendi sibi mutuo inire cum aliis gentibus, jam erat licitum tempore Isaac, qui simile pactum inivit cum Abimelech, Gen. XXVI, 31. Contra vero fœdus compugnationis cum idololatri, graviter iterum arguitur infra, cap. XIX, ubi Josaphat, initio fœdere cum Achab rege Israel, arguitur a propheta dicente y. 2: *Impio præbes auxilium, et his qui oderunt Dominum amicitia jungeris, et idcirco iram quidem Domini merabis, etc.*

Obj. III. Abraham, Isaac et Jacob fœdera iniverunt cum Ægyptiis, imo et cum Chananæis; item David et Salomon cum Hiram rege Tyri. Denique religiosissimi Machabæorum duces, Judas, Jonathas, Simon, etc., contra Nicanorem aliasque arma junxerunt Romanis et Spartiatis; ergo in similibus fœderibus contrahendis non videtur fuisse aliquod peccatum.

R. neg. conseq. et ad primum exemplum dico, quod ista patriarcharum fœdera tantum inita fuerint, ne sibi mutuo nocerent, quod certe licitum erat, maxime dum vicinorum infidelitatem patriarchæ expugnare nondum poterant; unde nec Deus mandatum illis dederat expugnandi Chananæos. Similiter David et Salomon nullum habuerunt fœdus belli cum

Hiram rege Tyri, sed tantum fœdus amicitiae, ut patet ex hoc libro, cap. II, et ex lib. III Reg., cap. V.

Tertium exemplum de Machabæis majorem movet difficultatem. Et quidem certum est, quod post initum fœdus cum Romanis non amplius fuerint tam victoriosi; nam in primo conflictu fuerunt gravissime profligati, et ipse dux Judas occisus fuit, ut habetur lib. I Machab., cap. IX. Hinc putant aliqui, illa Machabæorum fœdera non ab omni labore fuisse immunita, ita tamen, ut quod peccaverunt, deletum sit circa subsequentem singulorum morte. Alii tamen existimant, non esse sufficientem rationem ipsos accusandi; siquidem magnam id agendi necessitatem habebant: nam misit Judas legatos Romanum constituere cum illis amicitiam, ut auferrent ab eis jugum Graecorum, quia videbant, quod in servitutem premerent regnum Israel. Præterea Romani Judeorum sacra hostili odio non habebant; adeoque per accidens potuit Machabæis esse licitum, quod Asæ fuit illicitum. Unde finaliter

Resp. et dico, Judæis tantum fuisse prohibitum inire fœdera cum gentibus, quæ illos avertiebant a cultu Dei; et ubi poterant accipere auxilium ab illis, qui ipsorum sacra venerabantur, licite illud petebant. Sie sine ullo peccato Judei ex captivitate babylonica reduces petiverunt auxilium Artaxerxis contra Samaritanos, Esther petivit auxilium Assueri contra Aman aliosque infensissimos Judeorum hostes, etc.

QUESTIO III. — QUID CENSENDUM DE STATU ASÆ POST HANC VITAM.

Resp. et dico: Dubiam videri Asæ salutem, quisque dixerit, qui sacrum textum attenta mente consideraverit. Verumtamen Abulensis de salute Asæ sat is. opinatur: nam Quest. 39 in hoc caput ait: Dicendum quod non appareat, quod Asa aliquid haberit, propter quod perierit aeternaliter.

Ratio hujus est, quod Asa non fuerit mortuus subito; quia ægritudo fuit ei inflata anno trigesimo nono regni sui, et duravit usque ad annum quadragesimum primum, quando mortuus est. Ex quo de salute Asæ bene confidens, infert: Ideo de Asa non est aliqua causa, cur dubitemus: quia licet peccaverit catenando prophetam, poterat dolere de peccato illo, quia magno tempore postea vixit, etc.

Et sane de rege tam pio, strenuo et zeloso propugnatore cultus veri Dei, quique servavit cor perfectum cunctis diebus vita sua, omnino credendum est, quod de peccatis, quæ hic y. 7 et 10 legitur commissee, veram egerit pœnitentiam. Et quamvis rationes jam adductæ non omnino evidenter probent, Asam esse salvum, tamen argumenta in contrarium etiam non omnino peremptorie evincunt, ipsum aeternaliter perisse, ut jam videbimus. Itaque

Obj. I. Deus immisit Asæ infirmitatem podagræ, quia prophetam Domini incarceratederat, ut communiter sustinetur; ergo videtur ei fuisse exosus, et in aeternum perdisse.

Respondet Abulensis neg. conseq. et motu

illud dicit potius esse valde irrationabile. Ratio ejus prima est; quia alias idem dicendum foret de omnibus hominibus, cum omnes et in morte et in vita similes penalitates, immittente Deo, patientur; quod est absurdum, inquit. Altera est, quod per hanc infirmitatem potius satis passus fuerit pro suis peccatis in hac vita: ac proinde potius sequitur, quod pena temporali punitus, aeternam evaserit.

Obj. II. Lib. III Reg., cap. XV, 23, de Asa dicitur: *Verumtamen in tempore senectutis sua doluit pedes.* Et hic §. 12 additur: *Nec in infirmitate sua quæsivit Dominum, sed magis in medicorum arte confisus est.* §. 13: *Dormivitque cum patribus suis.* Ergo usque ad finem vita in diffidient perseveravit.

Respondet Abulensis disting. conseq. Usque ad finem vitæ diffisus est de recuperanda sanitatem corporali; concedo: de recuperanda spirituali; nego conseq. Conformiter ad hanc distinctionem explicanda sunt verba Scripturæ sacræ, quod in infirmitate sua non quæsierit Dominum, sed magis in medicorum arte confisus sit, in ordine scilicet ad recuperandam sanitatem, non autem in ordine ad obtinendam remissionem peccatorum.

Inst. Etiam illud erat peccaminosum, cum per modum correctionis id ei exprobret Scriptura; ergo finali peccato immortuus est.

Respondet Abulensis neg. conseq.: quia licet in eo peccaverit, non constat quod ante finem vitæ non doluerit, se non quæsivisse Dominum etiam in ordine ad recuperandam sanitatem corporalem. Adde quod Scriptura non dicat, ipsum ex illa podagra mortuum esse, adeoque inde nullatenus sequitur, quod non habuerit tempus penitendi.

Responderi denique potest, quod illa major confidentia in arte medicorum, et illa non quæsatio Dei non fuerit peccatum mortale: multa enim in Scriptura culpantur, quæ non sunt certa peccata mortalia. Præterea nec Scriptura dicit, quod positive de Deo diffisus sit, sed quod magis confisus sit in medicis, quam in Deo; quod rursus in ordine ad recuperandam sanitatem corporalem non videtur esse peccatum mortale.

Obj. III. Tanquam peccatum exprobatur Asæ hic §. 14, quod mortuus conditus fuerit *unguentis meretriciis*, nimiumque superbe sepultus; ergo peccato finali immortuus est.

Respondet Abulensis negando suppositum, quod nempe aliquod peccatum in eo lateat, cum hæc esset consuetudo Iudeorum in funeralibus regum suorum, quem honorem in poenam peccati Deus abstulit ab impio rege Joram, ut liquet infra ex cap. XXI, ubi inter alias ejus calamitates adducit Scriptura §. 19: *Et non fecit ei populus secundum morem combustionis, exsequias, sicut fecerat majoribus ejus.* Hoc pariter honore privatus fuit rex Joakim, Jerem. XXII, 18 et seq. E contra vero Jerem. XXXIV, 4 et 5, Sedecim regi prænuntiatur: *Non morieris in gladio, sed in vase morieris, et secundum combustionem patrum tuorum.*

rum regum priorum qui fuerunt ante te, sic comburent te, etc. Ergo non erat peccatum, sed honor aromata ista, etc., in funeralibus regum comburere.

Nec refert, quod adjungatur vox minus honesta *meretriciis*; quia præterquam quod illa vox ponit potuerit pro *valde pretiosis*, non omnia illa, quæ ad victimum et vestitum meretricum, aliaque eorum spectant, honestorum usui prohibita fuerunt, aut sunt.

Inst. Scriptura magnificentissimum hunc apparatus etiam ponit inter peccata, et culpat curiositatem, excessumque nimium, aut enim hic §. 14: *Et combusserunt super eum (Asam) ambitione nimia.* Ergo insinuat Asam finali peccato esse immortuum.

Respondet Abulensis, gratis dato antecedente, neg. conseq.: quia cum ex nullo loco constet, quod Asa jussit funeralia sua ambitione tanta celebrari: peccatum, si quod forte fuerit, non Asæ, sed ambitioso potius curiosoque populo imputandum est. Ita in substantia ad defensionem Asæ discurrat Abulensis.

CAPUT XVII.

Pius Josaphat patri Asæ succedens, mittit legis doctores per universum Judam; cuius principes recensentur, cum numero subiectorum militum.

PROPONUNTUR ET RESOLVUNTUR ALIQUÆ QUÆSTIONES.

Quæres 1. quare §. 3 de Josaphat dicitur: *Ambulavit in viis David patris sui primis, et non simpli citer: In viis David.*

R. vias, seu vitam David tum ante regnum, tum in initio regni, saltem a gravioribus peccatis, immumne seu inculpatam fuisse: postmodum autem, anno scilicet decimo nono circiter regni gravissime peccavit, dum patratum adulterium homicidio cumulavit. Ut ergo integritas et justitia Josaphat delineatur, dicitur ambulasse in viis primis patris sui David; id est, quod hactenus innocentia et inculpate vixerit.

Obj. I. Per vias primas intelligi debet quod Josaphat ambulaverit inchoative in viis David, tanquam incipiens, ut condistinguatur a proficiente et profecto, nam sensum hunc verba præ se ferunt.

R. neg. assumpt.: nam quæ hic narrantur ad singularem Josaphati laudem posita sunt; quæ certe magna non esset si incepisset tantum ambulare in viis David et in iisdem hucusque non profecisset, aut progressum fecisset.

Obj. II. Varie peccavit Josaphat; ergo nostro sensu non est intelligendum illud *ambulavit*, etc.

Prob. ant. Auxilium præbuit regi Achab contra Syros, et hinc culpatur per prophetam, infra, cap. XIX, 2. Deinde amicitiam contraxit cum Ochosia, filio Achab, etiam idolatria, et in poenam illius peccati contracta sunt naves, quas habebat in Asiongaber, infra, cap. XX, 37.

R. neg. conseq. Quamvis enim peccata hæc essent, titulus tamen honesto siebant, nec apprehendebat Josaphat ea esse adeo gravia; sed utrumque illud Davi-

dis peccatum erat gravissimum, nulloque titulo excusabile. Unde sicuti ob illud solum, III Reg. XV, culpatur David, licet alia peccata commiserit; ita hic Josaphat habetur quasi totus innocens, quia tam via non patravit.

Q. 2. quomodo hic §. 6 vere dici possit de Josaphat: *Cumque sumpsisset cor ejus audaciam... excelsa et lucos de Juda abstulit*, quandoquidem III Reg. XXII, 44, de ipso dicatur: *Verumtamen excelsa non abstulit.*

R. Cum non sit verisimile excelsa lucosque idolatricos usque ad tempora Josaphat mansisse post Asam regem, qui ea universim destrui curaverat, et interim pharsi insolita dicatur: *Cumque sumpsisset cor ejus audaciam*, aliiquid tentasse videtur Josaphat ultra patrem suum Asam, qui excelsa idolatrica destruxerat; cumque interim tam hic, cap. XX, 33, quam III Reg. XXII, de eodem dicatur: *Verumtamen excelsa non abstulit*; ut hæc concilientur, dicendum est quod non tantum idolatria (si quæ fortasse remanserint, vel alibi clanculo erecta sint), fana abstulerit, sed etiam alia vero Deo erecta tollere coepit, nec voluerit ipse in excelsis immolare, cultumque illum populo inhibuerit. Cum tamen multi obsisterent voluntati regie, manserunt excelsa vero Deo dicata, saltem aliqua in quibus populares immolabant.

Insinuantur hoc infra, cap. XX, 33, qui sic sonat: *Verumtamen excelsa non abstulit, et adhuc populus non direxerat (integre scilicet et perfecte) cor suum ad Dominum Deum patrum suorum.* Interim quia Scriptura culpam potius refundit in populam quam in regem, videtur Josaphat ex parte sua præterpropter omnia fecisse quæ pro temporum opportunitate poterat, mitendo in hunc finem per totum regnum suum cum principibus sacerdotes et levitas, secum portantes librum legis, ex quo populus scire posset, non esse licitem extra templum immolare in excelsis.

Q. 3. qualis fuerit ille Amasias, filius Zechri, consecratus Domino, princeps super ducenta millia virorum fortium, hic §. 16.

R. desuper nihil certi posse determinari. Aliqui putant eum fuisse sacerdotem vel levitatem, quia dicitur *consecratus Domino*. Alii prætendunt omnes quinque principes fuisse de tribu Juda et Benjamin, nempe tres primos Ednam, Johanan et Amasiam de tribu Juda, Eliadæ vero et Jozabad de tribu Benjamin, quia in hebreo, §. 17, dicitur: *De Benjamin robustus ad præliandum Eliada.* Unde hi putant Amasiam dici *consecratus Domino*, quia erat unus ex Nazaræis quorum consecratio exprimitur Numer. VI. Neque hæc opinio est improbabilis: nam cum posteriores duo principes verisimiliter fuerint de tribu Benjamin, et textus §. 14 insinuat aliquos fuisse principes de tribu Juda, quæ tribus honoratior erat tribu Benjamin: tres priores duces videntur fuisse de tribu Juda, quorum tertius erat Amasias.

Josaphat impio regi Achab affinitate jungitur, atque cum eo ascendit contra Ramoth Galaad, ubi Achab, juxta prophetam Michææ, occiditur.

QUÆSTIO UNICA. — QUALIS FUERIT AFFINITAS INTER JOSAPHAT ET ACHAB, ET AN JOSAPHAT OB EAMDEM CONTRACTAM PECCAVERIT.

R. et dico 1: Affinitas de qua agit Tridentinum, ses. 24, c. 4, de Reform., non fuit inter Josaphat et Achab, hæc enim supponit quod Josaphat filiam Achab, vel aliam ejus consanguineam habuerit uxorem, aut, vice versa, quod Achab aliquam consanguineam Josaphat habuerit uxorem, quod utrumque sine fundamento dicitur. Designatur itaque hic alia affinitas, scilicet illa qua non ratione sui, sed ratione filiorum essent socii; ac proinde dicuntur affines, quia Athalia affinis erat Josaphato, et Joram Achabo, quæ non est proprie dicta affinitas, cum affinitas non pariat affinitatem. Cum itaque Joram, filius Josaphat, acceperit in uxorem Athaliam, filiam Achab, Josaphat erat socer Athalæ, et Achab erat socer Joram, sed non erant socii inter se.

Dico 2: Quamvis gravia ad culpandum in hoc casu Josaphatum militent argumenta, probabiliter tamen sustineri potest quod non peccaverit tradendo filium suum Joram in matrimonium filii Achab.

Prob. I. Quia Josaphat fuit vir valde bonus et pius, et ut talis laudatur ab Elia in litteris datis ad impium Joram, infra, cap. XXI, 12; nec peccavit, nisi in aliquibus, de quibus cum arguit Scriptura. Atqui propter hoc matrimonium nullibi in Scriptura arguitur; ergo, etc.

Prob. II. Nullo jure videtur hoc matrimonium fuisse vetitum: nam licet Deus prohibuisse matrimonia cum gentilibus, filia Achab non erat gentilis, sed israelitæ, quamvis idololatra.

Prob. III. Non sine fundamento sperare poterat Josaphat, Athaliam per hoc matrimonium, exemplo mariti et matris ejus, ad verum Dei cultum reducendam; cum enim Joram patri succedere deberet, uxor ejus de medio idololatraru[m] educenda erat, et inter dieolas ad thronum Juda sublimanda.

Obj. I. Exod. XXIV prohibentur Iudei ducere gentiles, quia erant idololatriæ; atqui Athalia erat idololatra; ergo peccavit Josaphat illi dando filium suum Joram.

R. neg. conseq. Quia lex illa, utpote odiosa, non est extendenda, sed ad suos terminos reducenda: porro non agitur ibidem nisi de mulieribus gentilibus, et quidem principaliter de Chananeis; ac consequenter hac lege non prohibebantur Iudei ducere Israelites, licet idololatras.

Inst. I. Finis legis erat ne veri Dei cultores perverterentur. Atqui periculum erat, ne perverterentur per quascumque idololatras; ergo, etc.

Dist. min. Periculum erat aliquale, ne per quascumque perverterentur. concedo; periculum erat tantum quantum a gentilibus, seu Chananeis imminebat, nego minorem. Unde non de quibuscumque idololatris,

(Trente-trois.)